

Sygn. akt II DO 100/20

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mariusz Łodko

SSN Paweł Zubert

w sprawie J. G. - prokuratora Prokuratury Okręgowej w W. ,
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 14 grudnia 2020 r.
odwołania prokuratora J. G.
od uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22.07.2020 r., sygn. akt II DO 10/20
w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej,
na podstawie art. 430 § 1 k.p.k., w zw. z art. 429 § 1 k.p.k.,
w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku – Prawo o prokuraturze
(t.j. Dz.U. z 2019 r. poz.740 ze zm.)

postanowił:

pozostawić odwołanie bez rozpoznania

UZASADNIENIE

Uchwałą z dnia 22 lipca 2020r. w sprawie o sygn. akt II DO 10/20 Sąd Najwyższy zmienił uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 6 listopada 2019r. (sygn. akt PK I SD (...)) w ten sposób, że zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Okręgowej w W. J. G. za to, że w okresie od 8 marca 2012r. do 3 czerwca 2013r. w W. , jako prokurator prowadzący postępowanie przygotowawcze o sygn. V Ds. (...) Prokuratury Okręgowej [...] w W., nie dopełnił swoich obowiązków poprzez

nierozpoznanie w całości zawiadomienia o przestępstwie z dnia 1 marca 2012r. złożonego przez posła A. M. i w konsekwencji nie dokonał prawnokarnej oceny zachowania ówczesnego Szefa Biura Ochrony Rządu (BOR) M. J. związanego z organizacją ochrony wizyt zagranicznych w Federacji Rosyjskiej w dniu 7 kwietnia 2010r. Prezesa Rady Ministrów RP D. T. i 10 kwietnia 2010r. Prezydenta RP L. K. wraz z małżonką M. K. w ten sposób, że nie sporządził decyzji merytorycznej zawierającej rozstrzygnięcie dotyczące niedopełnienia obowiązków przez M. J. w tym przedmiocie, czym działał na szkodę interesu prywatnego osób wykonujących prawa zmarłego Prezydenta RP i jego zmarłej Małżonki, a także pełniącego Urząd Prezesa Rady Ministrów RP D. T. poprzez pozbawienie ich możliwości zaskarżenia decyzji merytorycznej w przypadku umorzenia śledztwa, co na późniejszym etapie postępowania dawało możliwość wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, jak też interesu publicznego przejawiającego się w prawidłowym funkcjonowaniu organów prokuratury, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. W pozostałym zakresie uchwała Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 6 listopada 2019r. została utrzymana w mocy.

Uchwała ta została doręczona prokuratorowi J.G. w dniu 17 sierpnia 2020r.

W dniu 17 września 2020r. do Sądu Najwyższego wpłynął środek zaskarżenia z dnia 15 września 2020r. nazwany „odwołaniem”, adresowany do Izby Karnej Sądu Najwyższego, w którym jego autor – prokurator J. G. - zaskarżył wskazaną wyżej uchwałę Sądu Najwyższego z 22 lipca 2020r., zarzucając:

1. zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wobec faktu, że uchwała z dnia 22 lipca 2020r. została wydana przez sąd nienależycie obsadzony,
2. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść uchwały, a to art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. poprzez wydanie uchwały, zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej w sytuacji, gdy opis zarzucanego czynu nie zawiera wszystkich znamion czynu zabronionego z art. 231 § 1 k.k.,

tj. nie wskazuje naruszonego przez funkcjonariusza publicznego przepisu aktu prawnego,

3. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść uchwały, tj. art. 7 k.p.k., sprowadzającą się do dowolnej oceny materiału dowodowego i wynikający stąd błąd w ustaleniach faktycznych, stanowiących podstawę orzeczenia, polegający na przyjęciu, że przedstawione we wniosku Prokuratora Okręgowego w R. z dnia 11 lipca 2019r. dowody wskazują na dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez prokuratora J. G. przestępstwa z art. 231 § 1 k.k., a co za tym idzie, że istnieje podstawa z art. 135 ustawy Prawo o prokuraturze, do wyrażenia zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej – podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego prowadzi do przekonania, że w niniejszej sprawie wnioskodawca nie wskazał, aby istniało uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu opisanego w pkt I wniosku,
4. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść uchwały, tj. art. 410 k.p.k., sprowadzającą się do zupełnego pominięcia treści zeznań przesłuchanych w sprawie prokuratorów: (...), których zeznania wskazują, że sposób prowadzenia postępowania o sygn. V D (...) przez prokuratora J. G. , w tym wydane decyzje procesowe, były zgodne z przepisami, pragmatyką służbową i nie odbiegały od przyjętej praktyki.

Formułując powyższe zarzuty autor odwołania wniósł o:

1. uznanie się przez Izbę Karną Sądu Najwyższego za właściwą do rozpoznania niniejszego odwołania,
2. uchylenie zaskarżonej uchwały i utrzymanie w mocy uchwały Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 6 listopada 2019r., wydanej w sprawie o sygn. PK I SD (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje

Środek zaskarżenia z dnia 15 września 2020 r., wywiedziony przez prokuratora J.G., należało uznać za niedopuszczalny z mocy prawa.

J.G. ww. „odwołaniem” zaskarżył uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2020r. (II DO 10/20), która została wydana przez sąd II instancji w wyniku przeprowadzonej kontroli odwoławczej. Zgodnie z intencją skarżącego, Sąd Najwyższy miałby rozpoznać jego sprawę w wyniku ponownej kontroli instancyjnej, która stanowiłaby tzw. instancję poziomą.

Skarżący swoje pismo procesowe sformułował w oparciu o interpretację dwóch przepisów, tj. art. 135 § 14 i art. 163a § 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (dalej pr. o prok.). Zdaniem skarżącego, w postępowaniu delibacyjnym odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym w stosunku do prokuratorów, w tym przepis o możliwości zaskarżenia orzeczenia sądu drugiej instancji, do innego równorzędnego składu tego sądu, jeżeli orzeczeniem sądu dyscyplinarnego drugiej instancji obwinionemu wymierzono karę dyscyplinarną pomimo wydania w tej sprawie, przez sąd dyscyplinarny pierwszej instancji, orzeczenia uniewinniającego lub umarzającego postępowanie dyscyplinarne. W swoim pisemnym stanowisku J.G. wyraził pogląd o konieczności odpowiedniego zastosowania przepisu art. 163a § 2 pr. o prok., w sytuacji wydania przez Sąd Najwyższy uchwały zmieniającej uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 6 listopada 2019r. (sygn. akt PK I SD (...)) i zezwolenia na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej.

Co do zasady, w kwestii związanej z odpowiednim stosowaniem przepisów postępowania dyscyplinarnego prokuratorów w postępowaniu delibacyjnym, należy zgodzić się ze skarżącym. Powyższe zapatrywanie znajduje swoje odzwierciedlenie w przepisie art. 135 § 14 pr. o prok. Natomiast pogląd zaprezentowany przez skarżącego, co do odpowiedniego zastosowania w tym przypadku przepisu art. 163a § 2 pr. o prok. jest poglądem chybionym, który nie znajduje żadnego racjonalnego uzasadnienia, ani w orzecznictwie, ani w doktrynie.

Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie uznał za konieczne dokonanie interpretacji relacji przepisu art. 135 § 14 pr. o prok. z przepisami regulującymi postępowanie dyscyplinarne prokuratorów, w szczególności art. 163a § 2 pr. o prok.

W pierwszej kolejności w ocenie Sądu Najwyższego należy wskazać, że postępowanie w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora (także sędziego) nie jest postępowaniem dyscyplinarnym (zob. w szczególności uchwałę Sądu Najwyższego z 9 października 2009 r., SNO 68/09, Lex nr 1288971), co oznacza, że prokuratorowi, w stosunku do którego prowadzone jest postępowanie delibacyjne, nie przysługują wszystkie instrumenty prawne, przewidziane dla oskarżonego czy obwinionego, odpowiednio w procesie karnym czy postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej (zob. w szczególności uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2009 r., I KZP 5/09, OSNKW 2009/7/51; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 listopada 2007, K 39/07, OTK-A 2007/10/129, Dz.U.2007 nr 230, poz. 1698).

Następnie, odnosząc się do zagadnienia „odpowiedniego stosowania” przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów (sędziów, radców prawnych czy adwokatów) podkreślić należy, że Sąd Najwyższy podziela pogląd sformułowany w doktrynie, z którego wynika, że „odpowiednie” stosowanie określonych przepisów nie jest czynnością o jednolitym charakterze. Można w tym zakresie wyróżnić co najmniej trzy kategorie. Do pierwszej z nich zalicza się sytuacje, gdy zastosowane mają być przepisy prawa bez żadnych zmian w ich dyspozycji. Druga kategoria to przypadki, gdy przepisy będą stosowane dopiero po określonych modyfikacjach, w szczególności uwzględniających specyfikę postępowania, w którym znajdują zastosowanie. Do trzeciej grupy zalicza się natomiast wszystkie te przepisy, które w ramach stosowania odpowiedniego w ogóle nie znajdują zastosowania. Chodzi tu głównie o ich bezprzedmiotowość, bądź też całkowitą sprzeczność z przepisami ustanowionymi dla tych stosunków, do których miałyby one być stosowane odpowiednio (zob. W. Kozielewicz, *Rozdział VII Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym* [w:] *Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy*, Wolters Kluwer, Warszawa 2016.).

Zgodnie z art. 135 § 14 pr. o prok. w zakresie nieuregulowanym w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej oraz w sprawach o zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania lub uchwały w przedmiocie zastrzeżenia, o którym mowa w § 7 (wskazanego wyżej przepisu), stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym. W związku z powyższym, w ramach wykładni gramatycznej należy wskazać na jedną z przesłanek, która przesądza o możliwości odpowiedniego zastosowania przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów w postępowaniu delibacyjnym. Mowa tu o braku uregulowania danej materii w art. 135 pr. o prok. A contrario, jeżeli jakaś kwestia została uregulowana w ww. przepisie, wówczas nie ma możliwości odpowiedniego stosowania przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów. Zdaniem Sądu Najwyższego regulacja odnosząca się do możliwości zaskarżenia uchwały w przedmiocie wyrażenia zgody lub jej braku na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej lub jego tymczasowe aresztowanie oraz podmiotów uprawnionych do zaskarżenia takiej uchwały została w sposób wyczerpujący uregulowana w art. 135 § 11 pr. o prok., a w konsekwencji nie ma podstaw do odpowiedniego stosowania w tym zakresie przepisów o postępowaniu dyscyplinarnym.

Przechodząc na grunt regulacji zawartej w art. 163a pr. o prok. wskazać należy, że ww. przepis pozostaje w ścisłej relacji z przepisem go poprzedzającym – art. 162 pr. o prok. W obu normach ustawodawca zawarł tę samą kategorię orzeczeń sądu dyscyplinarnego oraz podmiotów, którym przysługuje prawo do złożenia odwołania od tych orzeczeń. Już na pierwszy „rzut oka” widać, że kategoria podmiotów uprawnionych do złożenia środka odwoławczego od orzeczenia sądu dyscyplinarnego pierwszej czy drugiej instancji jest szersza od tej zawartej w art. 135 § 11 pr. o prok. Dodatkowo, w art. 162 pr. o prok. nie ma uwarunkowania złożenia odwołania przez podmioty do tego uprawnione na korzyść albo niekorzyść obwinionego od rodzaju (kierunku) rozstrzygnięcia sądu dyscyplinarnego. Inaczej jest w przypadkach wskazanych w przepisie art. 135 § 11 pr. o prok. W sytuacji wydania uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej uprawnienie do złożenia zażalenia zostało przyznane wnioskodawcy oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu. Jeżeli jednak sąd

dyscyplinarny zezwoli na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, zażalenie na tę uchwałę przysługuje wyłącznie prokuratorowi, którego dane rozstrzygnięcie dotyczy.

Analizując treść wyżej wskazanych przepisów należy podkreślić, że ustawodawca świadomie zróżnicował kwestię zaskarżalności orzeczeń sądu dyscyplinarnego w przedmiocie wyrażenia zgody lub jej braku na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej i tych, które zapadają w postępowaniu dyscyplinarnym. Pierwszą grupą są uchwały sądu dyscyplinarnego (Sądu Najwyższego orzekającego w Izbie Dyscyplinarnej), od których przysługuje zażalenie. Drugą grupą są natomiast orzeczenia wydawane przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym (w pierwszej instancji) oraz orzeczenia (wyroki i postanowienia) wydawane przez Sąd Najwyższy (w pierwszej i drugiej instancji) w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów (więcej na ten temat w postanowieniu SN z dnia 17 grudnia 2018 r., II DSI 8/18, *LEX nr 2626889* i orzecznictwie tam wskazanym). Od tych drugich podmiotom do tego upoważnionym przysługuje odwołanie.

W regulacji zawartej w art. 163a pr. o prok. mamy więc do czynienia ze specyficznym unormowaniem. W paragrafie pierwszym wskazanego przepisu ustawodawca wykluczył możliwość wniesienia kasacji od orzeczenia wydanego przez sąd dyscyplinarny drugiej instancji w sprawach dyscyplinarnych prokuratorów. W paragrafie drugim wprowadzono natomiast uprawnienie do zaskarżenia takiego orzeczenia w razie spełnienia wskazanych w tym przepisie warunków. Otóż, orzeczenie sądu drugiej instancji musi być orzeczeniem wymierzającym karę obwinionemu. Musi być to również orzeczenie, które zmienia w sposób istotny rozstrzygnięcie sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, które musi być orzeczeniem uniewinniającym obwinionego lub umarzającym postępowanie dyscyplinarne. Ustawa nie wskazuje kręgu podmiotów uprawnionych do wniesienia odwołania w oparciu o art. 163a § 2 pr. o prok., tym samym należy przyjąć, że to prawo będzie przysługiwać wszystkim podmiotom wskazanym w art. 162 § 1 pr. o prok. W konsekwencji, jeżeli zostaną spełnione wszystkie warunki określone art. 163a § 2 pr. o prok., a odwołanie od takiego orzeczenia złoży uprawniony do tego

podmiot, rozpoznaje je inny skład orzekający sądu odwoławczego (na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów – Sąd Najwyższy orzekający w Izbie Dyscyplinarnej w Wydziale Drugim – art. 27 § 4 pkt 1 ustawy o Sądzie Najwyższym z dnia 8 grudnia 2017 roku, t.j. Dz.U. z 2019r., poz. 825 z zm.).

Zdaniem Sądu Najwyższego, wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora (analogicznie sędziego) nie można jednak utożsamiać z orzeczeniem sądu dyscyplinarnego w sprawie dyscyplinarnej prokuratora, na podstawie którego obwinionego prokuratora uznano za winnego i wymierzono mu karę. Analogicznie, wykluczone jest uznawanie za tożsame rozstrzygnięć w kwestii braku wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora z uniewinnieniem go od zarzucanych mu czynów w postępowaniu dyscyplinarnym.

W dalszej kolejności Sąd Najwyższy wskazuje na możliwość zmiany uchwały sądu pierwszej instancji o odmowie zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, poprzez podjęcie decyzji procesowej (przez sąd drugiej instancji) implikującej wyrażenie zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej. Powyższe stanowisko znajduje swoje potwierdzenie w ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uchwała SN z dnia 26 lutego 2016 r., SNO 81/15, *LEX nr 2019622*; uchwała SN z dnia 28 kwietnia 2017 r., SNO 8/17, *LEX nr 2312041*; uchwała SN z dnia 8 września 2020 r., II DO 11/20, *LEX nr 3054711*; uchwała SN z dnia 10 września 2020 r., II DO 62/20, nie publikowane). Podjęcie przez sąd drugiej instancji przedmiotowej decyzji jest możliwe z uwagi na fakt wskazanej wyżej argumentacji, odnoszącej się do braku możliwości porównywania charakteru postępowania delibacyjnego do charakteru postępowania karnego czy postępowania dyscyplinarnego. Dodatkowo w postępowaniu w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, brak jest podstaw do zapewnienia temu prokuratorowi wszystkich instytucji gwarancyjnych zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Tym samym brak jest podstaw do „odpowiedniego” zastosowania w tego typu procesie reguły *ne peius* zawartej w przepisie art. 454 k.p.k. Nieuprawnionym jest zatem porównywanie skazania oskarżonego w procesie karnym do wyrażenia zgody na

pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, a także uniewinnienia oskarżonego od zarzucanych mu czynów do podjęcia przez sąd decyzji o braku zgody na pociągnięcie danego prokuratora do odpowiedzialności karnej.

Zaznaczyć przy tym należy, że w przypadku składania przez stronę nieprzysługujących środków zaskarżenia, wystarczające jest poprzestanie na wydaniu przez prezesa sądu odwoławczego (przewodniczącego wydziału lub upoważnionego sędziego sądu odwoławczego) stosownego zarządzenia o charakterze administracyjno-porządkowym (np. o załączeniu pisma do akt sprawy, zwróceniu nadawcy, przesłaniu właściwemu organowi) i poinformowaniu nadawcy o sposobie załatwienia sprawy (postanowienie SN z 22.03. 2000 r., V KZ 23/00, OSNKW 2000, z.5-6, poz. 52; postanowienie SN z 18.12. 2012 r. WZ 30/12, LEX 1243117).

Ponieważ jednak w niniejszej sprawie środek zaskarżenia wywiedziony przez prokuratora J.G. został przyjęty do rozpoznania, Sąd Najwyższy zobligowany był – w związku z uznaniem, iż jest on niedopuszczalny z mocy prawa – do pozostawienia go bez rozpoznania.

Na niniejsze postanowienie nie przysługuje zażalenie (art. 430 § 2 k.p.k. *in fine*).

Z tych względów Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.